

PROIECT DIDACTIC

Unitatea de învățământ: Colegiul Național Petru Rareș, Suceava

Obiectul: Limba și literatura română

Clasa: a XII- a

Profesor: Cazacu Anca

SUBIECTUL: Romanul „Moromeții” (vol. I) de Marin Preda- Scene antologice.

Analiza scenelor *Întoarcerea de la câmp a Moromeților* și *Cina familiei*.

TIPUL LECȚIEI : Însușire de noi cunoștințe

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în receptarea și în producerea mesajelor, în diferite situații de comunicare.
2. Folosirea modalităților de analiză tematică, structurală și stilistică în receptarea diferitelor texte literare și nonliterare.
3. Argumentarea scrisă și orală a unor opinii în diverse situații de comunicare.

COMPETENȚE SPECIFICE

a) COGNITIVE

La sfârșitul activității, elevii vor fi capabili:

- C1- să ilustreze trăsăturile romanului realist-obiectiv ;
- C2- să identifice scenele reprezentative ale romanului ;
- C3- să plaseze o scenă în ansamblul romanului ;
- C4- să interpreteze conținutul și semnificațiile acestora ;
- C5- să evidențieze conflicte posibile din cadrul scenelor ;

b) AFECTIVE :

C1 – Cultivarea interesului pentru lectură, a plăcerii de a citi și a gustului estetic în domeniul literaturii.

C2 – Formarea unor reprezentări culturale privind evoluția și valorile literaturii române.

C3- Cultivarea unei atitudini pozitive față de limba română și recunoașterea rolului acesteia în dezvoltarea personală și pentru îmbogățirea orizontului cultural.

STRATEGII DIDACTICE:

1. RESURSE PROCEDURALE:

- METODE ȘI PROCEDEE: explicația, conversația, lucrul cu fișe, problematizarea, metoda audio-vizuală, învățarea prin descoperire, brainstorming-ul.
- FORME DE ORGANIZARE: activitate frontală, activitate individuală.

2. RESURSE MATERIALE: fișe de lucru, manualul de limba și literatura română- clasa a X-a (Editura Corint), videoproiector, laptop, romanul „Moromeții”(vol. I) , flipchart, tabla de scris.

TIMP: 50 de minute

Bibliografie :

1. Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ed. Minerva, București, 1982;
2. Parfene, Constantin, *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală*, Editura Polirom, București, 1999;
3. Preda, Marin, *Moromeții*(vol.I), Editura Cartex, București, 2005.
4. Iancu, Marin, Bălu, Ion, Lăzărescu, Rodica, *Limba și literatura română- manual pentru clasa a X-a*, Editura Corint, București, 2005.

SCENARIUL DIDACTIC

I. Organizarea clasei (1') și verificarea temei (1').

- Se stabilește ordinea, se notează absențele și se asigură mijloacele necesare desfășurării activității didactice.
- Se verifică tema de casă: fișe cu citate extrase din romanul *Moromeții* (vol. I) de Marin Preda.

II. Momentul ortografic (3').

Li se prezintă elevilor un dialog scris pe flipchart:

“-Când ai intrat, lovitear turbarea? Lasă jos! Lasă jos! Lasă jos, nauzi?

-Dăi apă, zise.....liniștit.”

Elevii sunt provocați să identifice greșelile de ortografie și să le explice, după care să ghicească opera din care face parte dialogul și personajele care participă la schimbul de replici.

III. Captarea atenției(1').

Profesorul citește elevilor un fragment din opera autobiografică “Viața ca o pradă” de Marin Preda în care face referire la schița “Salcâmul”: “Schița asta era un secret care nu trebuia dezvăluit. De ce? Așa! Era secretul meu.(...) Acest salcâm doborât era singura întâmplare din ceea ce scrisesem la douăzeci de ani care avea legătură adâncă, neștersă, cu familia mea...Scena cu doborârea lui îmi apărea acum ca o poartă pe care dacă știam s-o deschid intram pe un teritoriu în care trăia o lume miraculoasă pe care o cunoșteam și pe care o puteam povesti”.

IV. Anunțarea subiectului lecției noi și a competențelor vizate (1').

Se anunță subiectul lecției, precizându-se apoi competențele vizate. Se scrie pe tablă titlul lecției, iar elevii îl notează în caiete: *Moromeții* (vol. I) – scene antologice. Analiza scenelor *Întoarcerea de la câmp a Moromeților* și *Cina familiei*.

V. Actualizarea cunoștințelor acumulate anterior (3').

Se recapitulează oral trăsăturile romanului realist-obiectiv:

- Romanul se bazează pe relația omului cu timpul, a umanității cu istoria, la răspântia dintre epoci, când societatea se află sub presiunea unor evenimente zguduitoare.
- Tema romanului o reprezintă viața satului românesc din Câmpia Dunării înaintea izbucnirii celui de-al Doilea Război Mondial(vol.I) și după război (vol. II);
- Personajele sunt reprezentări artistice ale unor personaje reale(Tudor Călărășu-tatăl scriitorului- este modelul literar pentru Ilie Moromete, iar destinul lui Niculae, mezinul vrăjit de puterea cuvântului scris, trăiește experiențe pe care romancierul i le-a împrumutat din biografia proprie);
- Perspectiva narativă obiectivă, care aparține naratorului neimplicat, ce relatează la persoana a treia, este asociată cu perspectiva personajelor-reflector(Ilie Moromete , în primul volum și Niculae în cel de-al doilea volum), diminuându-se obiectivitatea.
- Schițele “Salcâmul” și “O adunare liniștită” conțin nuclee epice valorificate și în roman.
(Anexa 1)

VI. Dirijarea învățării și obținerea performanțelor (30').

Elevii vor viziona două scene din ecranizarea romanului “Moromeții”, în regia lui Stere Gulea, cu Victor Rebengiuc în rolul principal(1988). Pentru ca vizionarea să fie activă și nu pasivă, la începutul vizionării elevii sunt rugați să se concentreze asupra personajelor, să încerce să le identifice, să sesizeze relațiile dintre acestea și eventualele conflicte, să observe locul fiecăruia la masă. La sfârșitul vizionării au loc discuții în legătură cu cele mai importante aspecte sesizate de elevi. (Anexa 2)

Se fixează imaginea pe scena *Cinei familiei*, se lecturează fragmentele din fișele de lucru 1 și 2 (vezi anexa) și se analizează următoarele aspecte: locul ocupat în ansamblul romanului, coordonate spațiale și temporale, participanți, conținutul de idei, conflicte sesizate, semnificații.

VII. Obținerea performanței și asigurarea feed-back-ului.(8')

Elevii rezolvă testul de evaluare, iar profesorul urmează să corecteze greșelile și să comunice rezultatele.

VIII. Aprecieri și notarea elevilor, motivarea notelor (1').

IX. Asigurarea retenției și a transferului (1').

Ca temă pentru acasă, elevii vor primi, pe grupe, analiza câte unei scene, după modelul din clasă:

- Scena tăierii salcâmului;
- Scena întâlnirii din Poiana lui Iocan;
- Scena *foncierii*;
- Scena secerișului.

Anexa 1: Link: <https://prezi.com/7gnxosznrm3a/tipuri-de-roman/>

Anexa 2: Link: <https://cinepub.ro/movie/morometii-film-online/>

Fișă de lucru

Fișă de lucru nr. 1

Grupa 1

TEXT 1 – Scena întorcerii Moromeților de la câmp

Se dă textul:

„Familia Moromete se întorsese mai devreme de la câmp. Cât ajunseseră acasă, Paraschiv, cel mai mare dintre copii, se dăduse jos din căruță, lăsase pe alții să deshame și să dea jos uneltele, iar el întinsese pe prispă o haină veche și se culcase peste ea gemând. La fel făcuse și al doilea fiu, Nilă, intrase în casă și după ce se aruncase într-un pat, începuse și el să geamă, dar mai tare ca fratele său, ca și când ar fi fost bolnav. Al treilea băiat, Achim, se furișase în grajdul cailor și se trântise în iesle să nu-l mai găsească nimeni, iar cele două fete, Tita și Ilinca, plecaseră repede la gărlă să se scalde.

Rămas singur în mijlocul băătăurii, Moromete, tatăl, trăsese căruța sub umbra mare a celor doi salcâmi de lângă poarta grădinii și apoi ieșise și el la drum cu țigarea în mână. Părea de la sine înțeles că singură mama rămânea să aibă grijă ca ziua să se sfârșească bine.”

(Marin Preda-“Moromeții”, vol. I)

Cerințe:

- 1) Desprindeți din fragmentul dat cele șapte personaje prezentate de Marin Preda, ilustrând cu ajutorul citatelor acțiunile fiecăruia și raportându-le la evoluția conflictului.
- 2) Analizați pe baza fragmentului dat imaginea familiei Moromete, formulând 2-3-4 argumente pentru a demonstra rolul profetic al scenei din perspectiva temei destrămării familiei.
- 3) Comentați imaginea eroului ce trăiește o dramă a paternității, pornind de la observația autorului că Moromete, tatăl, a „*rămas singur în mijlocul băătăurii*” și corelați-o cu finalul / deznodământul personajului.

Rezolvarea fișei de lucru nr.1

1)

Paraschiv – „se dăduse jos din căruță, lăsase pe alții să deshame și să dea jos uneltele, iar el întinse pe prispă o haină veche și se culcase peste ea gemând.”

Nilă – „intrase în casă și după ce se aruncase într-un pat, începuse și el să geamă, dar mai tare ca fratele său, ca și când ar fi fost bolnav.”

Achim – „se furișase în grajdul cailor și se trântise în iesle să nu-l mai găsească nimeni”

Tita și Ilinca – „plecaseră repede la gărlă să se scalde.”

Mama – „rămânea să aibă grijă ca ziua să se sfârșească bine.”

Tatăl – „Rămas singur în mijlocul bătăturii”

2)

1. Scena are un rol profetic în ansamblul romanului, prefigurând destrămarea familiei Mormete.

2. Ce se întâmplă în această scenă se întâmplă în toată cartea, în sensul că tatăl va rămâne singur părăsit de ceilalți membri ai familiei.

3. Imaginea lui Ilie Moromete „singur în mijlocul bătăturii” simbolizează drama paternității izvorâtă din neputința personajului de a ține unită familia sub sceptrul său.

3)

Tema destrămării familiei este instituită încă din prima pagină a romanului prin scena întoarcerii Moromeților de la câmp. Prin intermediul acestei scene, cititorul, nu numai că face cunoștința cu personajele, dar le și cunoaște destinul. Putem spune chiar că această scenă are un rol profetic, punând în lumină drama paternității. În acest sens, revelatoare este imaginea lui Ilie Moromete „rămas singur în mijlocul bătăturii”, ceea ce simbolizează tocmai deznodământul personajului și neputința sa de a ține unită familia sub sceptrul său.

Fișa de lucru nr. 2

TEXT 2 – Scena cinei familiei Moromete

- Se dă textul:

„Cât ieșeau din iarnă și până aproape de sfântul Niculae, Moromeții mâncau afară în tindă la o masă josă și rotundă, așezați în jurul ei pe niște scăunele cât palma. Fără să se știe când, copiii se așezaseră cu vremea unul lângă altul, după fire și neam. Cei trei frați vitregi, Paraschiv, Nilă și Achim, stăteau spre partea dinafară a tindei, ca și când ar fi fost gata în orice clipă să se scoale de la masă și să plece afară. De cealaltă parte a mesei, lângă vatră, jumătate întoarsă spre străchinile și oalele cu mâncare de pe foc, stăteau întotdeauna Catrina Moromete, mama vitregă a celor trei frați, iar lângă ea îi avea pe ai ei, pe Niculae, pe Ilinca și pe Tita, copii făcuți cu Moromete. (...)

Moromete stătea parcă deasupra tuturor. *Locul lui era pragul celei de-a doua odăi, de pe care el stăpânea cu privirea pe fiecare. Toți ceilalți stăteau umăr lângă umăr, înghesuți, masa fiind prea mică. Moromete n-o mai schimbase de pe vremea primei lui căsătorii, deși numărul copiilor crescuse. El ședea bine pe pragul lui, putea să se miște în voie și de altfel nimănui nu-i trecuse prin cap că ar fi bine să se schimbe masa aceea josă și plină de arsurile de la tigaie.”*

(Marin Preda-“Moromeții”, vol. I)

Cerințe:

- 1) Extrageți din fragmentul dat cele trei pasaje descriptive care relevă felul în care membrii familiei Moromete sunt așezați la masă, subliniind grupurile care se conturează și evidențiind semnificația lor simbolică în cadrul evoluției conflictului.
- 2) Analizați, pe baza fragmentului dat, relațiile dintre personaje, formulând 2-3-4 argumente în pentru a demonstra existența unui conflict între membrii familiei.
- 3) Comentați imaginea tatălui ca centru al familiei și rolul său de *pater familias*, pornind de la observația lui Marin Preda că Moromete „stătea parcă deasupra tuturor” și corelând-o cu finalul / deznodământul personajului.

Rezolvarea fișei de lucru nr.2

1)

– „Cei trei frați vitregi, Paraschiv, Nilă și Achim, stăteau spre partea dinafară a tindei, ca și când ar fi fost gata în orice clipă să se scoale de la masă și să plece afară.”

- „De cealaltă parte a mesei, lângă vatră, jumătate întoarsă spre străchinile și oalele cu mâncare de pe foc, stăteau întotdeauna Catrina Moromete, mama vitregă a celor trei frați, iar lângă ea îi avea pe ai ei, pe Niculae, pe Ilinca și pe Tita, copii făcuți cu Moromete.”

- „Moromete stătea parcă deasupra tuturor. Locul lui era pragul celei de-a doua odăi, de pe care el stăpânea cu privirea pe fiecare.”

2)

1. Scena este o oglindă a unei familii de tip tradițional în care tronează un tată autoritar.

2. Așezarea la masă a membrilor familiei ne dezvăluie conflictele dintre tată și ceilalți pe de o parte și chiar între copii, pe de altă parte.

3. Prin faptul că „Moromete stătea parcă deasupra tuturor”, se evidențiază statutul său de „pater familias”.

3)

Scena cinei familiei Moromete este simbolică pentru imaginea tatălui ca centru al familiei, întrucât el este cel care „stătea parcă deasupra tuturor”, altfel spus, este autoritatea supremă în casă. Deși această scenă trebuie privită drept un tablou perfect al familiei de tip tradițional dominată de un „pater familias”, trebuie subliniat faptul că ea pune în lumină și conflictele existente în sânul familiei. De exemplu, faptul că cei trei frați vitregi „stăteau spre partea dinafară a tindei ...” prefigurează fuga acestora din casă și din sat.